

התירו לו חכמים לצאת לחוץ לארץ, אם נוצר לך שביל לדון ולענין עפיהם – עם הנכרים על דברים שקנה, ולהציגים מידם, בשאינו יכול לעשות זאת בארץ ישראל, משום שטומאותה מדרבנן ובאמור. ובשם שפטמא הכהן בחוץ לאין, אך מטה ביתה הקברות – כך גם התירו לו להיכנס לבית הקברות לצורך הצלת ממוני מן הנכרי אם אין לך דרך אחרת.

הגמרה מפסיק את דברי הביריתא על מנת לבארם. תמהה הגمرا:
בבויות הקברות סלקא דעתך – וכי עולח על דעתך שהיה מותר לכהן לעברך דרך בית הקברות, והלא אסור טומאה בבית הקברות **דאורייתא** – מן התורה היא, ואסור לעברך על לאו דאורייתא בשבייל הצלת ממוני. מתרצת הגمرا: אין הכוונה שיבנס בבית הקברות ממש ויבורר על אישור דאורייתא, אלא שיבנס לבית הדרם שהכנית לשם אסורה לו מירגן, שגורו חכמים (אהלוי פ"ז י"א) על שדה שהיה בה קבר ונחרש הקבר, ויש לחושש שמא גורה עמה המשחרישה מעכבות המת עצם כוננה בגודל שעורה, והעובר שם גוע באה או ייזה מומקומה, לכן גורו שכל העובר שם בתוך מאה על מאה אמה סביב מקום הקבר, נתמא, וכיוון שטומאה זו היא רק מגיירה דרבנן, לפיקד הקילו לה ליטורך הצלת ממוני.

המשר דברי הביריתא: **מטעמאנן** בדין וויאצא לחוץ הארץ או עברך דרך בית הפרס, כדי למדוד תורה וילשא אשא. אמר רבי יהודה, **אייטני**, רק בזמנן **שאיין** מוצא הכהן ממי למדוד בארץן, אבל בזמנן **שמושציא** ממי למדוד בארץינו אין מטה. רבי יוסי אומר, אבל בזמנן **שמושציא** למדוד בארץינו ומטה, לפי **שאיין** אנשים וזה למדוד מכל מלומדי, שיש רב שמשנתו סדרה בפיו ושותה דרכך קיצה, אבל ינizu מי צובי ינizu לר' יוסי ראייה לדבריה, מצעה בזוסק הפחן **שלהך** אנדר רבי ליצין – שהוא בחוץ הארץ, למדוד תורה, ואפילו שהיה רב אחר בארץ, הרי שמותר לבחן להטמא בטומאות הארץ העמים כדי ללמדוד אצל רב שמושציא למדוד אצללו.

הגמרה מבארת שembrיתא זו קשה על דברי רבי יוחנן. מקשה הגمرا: והרי אמר רבי יוחנן **שהלבבה בראבי יוסי** שמוטר ליטמא אפילו בשימוש למדוד בארץ, ומכך שרבי יוחנן עסק בבריתא זו משמע שרבי יוחנן ידע אותה, ואם כן קשה, **אלמא פלני** – הרי מוכחה ממנה שחכמים חולקים על רבי נתן, שהרי נאמר בתחולתה שחכמים מהתרים לknות ביריד של נכרים, ואף שלוחחים בו מוכת לעובודה וזה מהלכות, משמע שחכמים סבורים שמוטר להנוט את עבודת זרה וקהה על רבי יוחנן שהנוט את שיטת חכמים המתאים ופסק רבי נתן האוסר. מתרצת הגمرا: אמר לך רבי יוחנן, לעולם – **ובאמת לא פליגי** חכמים על רבי נתן, ולא **קשייא** סתירה מהבריתא של רבי נתן לביריתא זו, שפָאַן – הבריתא-aosרת, עסוקת בלאוקמן **מן התערך** – **בשKENA** האצל שוחר הקבוצה רורה והולוקה מהמה, **באן** – הבריתא שטומירה נטלים מכם ביריד, עסוקת בלאוקמן **טבעל** הבית – בקשנה מסתם אדים, **הלא שקלוי מיבא מאיניה** – שאין נטלים בעלי הבית מכם מולהוקה מהם ואינו מהנה את עבודת זרה.

הגמרה דנה בדברי הביריתא לעיל אודות הולוקה בהמה ביריד של גויים: אמר מר, קנה בהמה בשוק של גויים, **תיעקר**. מקשה הגمرا: והא **איבא צער בעליך חיים** – בקידוש ה' ברכך, ובצד קידוש חכמים ישעה איסתו. מתרצת הגمرا: אמר אבוי, אמר ר' רהמנא – אמר ר' לייחוש בשנאנספה כמה מלכים להלום נגדו שכשש את הארץ (וישוע א"ד), **אל תירא מאפננים כי מחקר וגוי אנטבי ננתן** את כלם חילים לפני ישראל את סופיהם **תיעקר** ואת מרכיביהם תשוף באש, ומכאן שמותר לצער בעלי חיים בשבייל למעט את כוחם של עובדי עבודה זרה, וכן יש להתריר לknוט על דבר עבודה זרה אף בדבר שיש בו צער בעלי חיים.

הגמרה מקשה סתירה בין שתי בירותות בענין עיקור הנעשה בהמהות: אמר מר, **ואיזויה עיקור**, **מנשר פרטונית** מן **הארובקה ולטמתה**, מקשה הגمرا: **ורמיגנוי** – וקשה מבריתא האומרת **איין מקדישין** –

אבל מהנה שרי – להנוט את עבודה זרה מותר. הגمرا מביאה דעת הוליקת: **רבבי יוחנן אמר**, **אפיקו מערבות בפירות**, שאינו נהנה מן הרית, **ונפי** (–גמו) **אסור** לknוט שם, שהרי הוא **כל וחומר**, אם נאמר בפסוק **שנתנה אסרו**, אף שמחסר בה מהעובדת זרה, **מהנה** שמקיים בה את העבודה זרה, לא **בל שבן שאסרו**. ובקינה חנונית מעתורות הוא מהנה את העבודה זרה, כי המוכרים בחנונית אלו מעבירים מכם מעות הקינה לבני הchnיות שהם כומירי עבודה זרה, והם משתמשים בו לצורכי העבודה זרה ולכן אסור, מה שאין במשמעותם שאין של הכלומים. הגمرا מבקשת על ריש לkish מבריתא: **מייטיבין**, שנינו בבריתא, רבי נתן אומר, **יום שעבודת בובכים מנתה** – **יפטרתו** בזאת המכבים, היו **מקירין ואומרים**, **כל מי שנותל עטירה** – **קיושט על שעבדים** או **בשימים ששתוחום לפניו בעובדה זרה, וניתן אותה בראשו ובראשו** – **יפטרתו** בזאת המכבים, מה **חמורו ליבור עבדות בובכים**, והוא **שומצא שם, מיטה לו את המכבים – יפטרתו מהמכבים**, **אם לאו, אל ניטה לו את המכבים**. **יהו שומצא שונגה מריה עישחה** – בידך ינаг, אם **יעית העטרה ברארשו**, הרי **גמציא שונגה מריה העשבים או הבשימים האסורים בהנהה, ואם לא ניטה עטרת ברארשו ברארשו** **הרי לא יפטרתו מעתולם המכבים** **הוא מתקה את עבודה זרה, אם אין לא אPsiור להנוט שם בדרכו מבאן אמר** – מדין **אם לא ניטה גמציא מהנהה**, **שמשמע שאסור להנוט את העבודה זרה, למדרשו, שהגנשא ווונתן בשוק של עבדות בובכים**, מכיוון שהחנה את עבודה זרה בראשו, הרי לא יפטרתו מעתולם המכבים **קנחו חכמים ואיסרו בהנוט את הדברים שקנה, בגין אם קנה בחייבת, דינה שתיעקל – ציריך לחתור את פרטוט רגילה, כפי שיתבאר בהמשך. וכן אם קנה פירות, בסות וגבידים ובלם, ורקבו – יניחם לירקב. ואם החיליך מעתות, וכן אם קנה בלי מטבח, שדים דברים שאינם נركבים, يولיכם לים **המחל שטיפות אין עבורות בו ואין חש שיגיעו לידי בני אדם. ואיזו עקרו שאמרו אצל בחמה, המנשך – חותך ומסיר את פרטוטה – פרטוטות שניתי רגילה האחריות, מן הארובקה ולטמתה – מהעצם הקטנות שלטמה ממנה, שבאונן זה אינה נעשית טריפה, אבל מן הארובקה ולמעלה שנעשה טריפה בך איסור, בין שאסור לעשות טריפה בידים אף כשבהמה איסורה בהנהה.****

הגمرا מבארת את הקושיא על ריש לקיש: **קתני מיתה** – מכל מקום שנינו בתקילת הבריתא, **ונפי גמציא נהנה, לא ניטה, גמציא מתקה,** ככלומר שעלה בכחו יעשה איסור, הרי שאיסור להנוט את העבודה זרה, וקsha על ריש שטיפות. מתרצת הגمرا: אמר ר' רב מישריא **בריה דרב אידי**, הבריתא היא דברי רבי נתן, וקבר רב פלי שמעון בן ליקש, שפלני – **חולקים רבען עיליה דרבי נתן, ואנא דאמרי ברבען דפלני עיליה** – אני סבור בחכמים החולקים עליו. הגمرا מבארת את דעת רבי יוחנן: **רב ר' יוחנן שפסק ברבי נתן שאסרו נחلكו ודאי היה פוסק ב מ |ותם שם ריבים.**

תמהה הגمرا: **ולא פליגי** – וכי לא נחلكו חכמים שנחلكו ריבן על רבי נתן. הגمرا מביאה דעת בריתא שמכבים שנקובים אותו בזום, וLOCKHN – מותר לknוט שמכבים שנקובים באותו שטוף לראה על מה שקנה, **תנייא** בבריתא, **חולבן לירד של עבדי בובכים שנקובים אותו ביום איד שלחם, וLOCKHN** – מותר לknוט שמכבים בחייבת, **עבדים ושפחות, בתים ושורות ובריכים** מפני שטיפות אותן כשלוקה מדם דברים שימושיים בהם, וכן בותב שטרות לראה על מה שקנה, **ומליא בערכאות שלחן** – ומביא אותך למקום שבו יושבים גודלי הנכרים ושובטיהם, כדי שייחתמו עליהם ויאשרו את אמיתותם. ואף על פי שהוא חשים וכבוד להם ויש לחוש שיבאו על ר' יידי זה להזות לעובדה זרה, לא חשים חכמים לך, והטעם, **מפני שהוא במאיל מירם** – שיש בזה ממש הצלת הערכאות יבוא הנכרי וירער על המכירה, יהיה השטר שבחותמת הערכאות ראייה לסתור את דבריו. **ואם ליה הקונה בזון שמוור השם לא להיטמא למת, ומכיון לך איסור גם לצאת לחוץ לארץ שחכמים גורו עליה שכל הנבנש לשם יטמא, מכל מקום מטה בחזקה לאין –**

המשר ביאור למס' עבודה זרה ליום שישי עמ' א

בזמנּו הָאֶה, שמאחר ואין בית המקדש, אין לדברים אלו תקנה, ונמצא ⁷
הוא גורם מכשול, שיש לחושש שהנאה מהם ונמצא שמעל בהקדש. ⁸
יאם חקורייט, או עבר יחתרים, או עבר יתצעריה, עליז לאברהם בבדי ⁹
שלא יבוא להכשיל בהם, לפיכך אם הייתה זו בתקופה שהפריש לצורך ¹⁰
הקדש, תיאזר – צרייך לעקרה. ואם היה אלו פידות או כסות ¹¹
ובליים, המפורשים בתורה (ויקרא בו א-ח), כל הדברים הללו אסור לעשותם ¹²

אין לומר על שם דבר 'הרוי זה הקדר' בזמן הזה, לאחר שחרב בית
המקדש, לפי שסתם הקדר הוא לבדוק הבית, ואסור בהנאה, ¹³ אין
מקדריטין – ובמו כן אין לומר בזמן הזה על דבר 'הרוי זה חרם', לפי
שסתם חרמים הם לבדוק הבית, ¹⁴ אין מעריבין – אין לומר ערבי עלי,
או עריך איש פלוני עלי, שעלייז ליתון להקדש את דמי העיר
המפורשים בתורה (ויקרא בו א-ח), כל הדברים הללו אסור לעשותם ¹⁵

ירקבו – ניחם ממקום מוצנע עד שירקבו, כדי שלא יבוא להנוות מהם. ואם היו **מעות ובלוי מתבאות**, אין להם תקנה אחרת, אלא **יוליכם לים המלח**, מקום שבו אין חשש שיגיעו לידי אדם.

מבארת הבריתא: **ואין לו עיקור שיש לעשוות לbehמה שעבר והקדישה או החרימה, נועל דלת בפניה**, שלא תוכל לצאת לרעות בשודה, **והיא מתח מאליה בעבב**. וקשה, שברוריתא עליל ע"ז שנינו שיקיר הוא בריתת פרשות הרגלים, ומדוע לנען מקדיש העיקור הוא על ידי נעלית דלת. מורתצת הגמא: **אמר אכיה, שאני חתם** – שונה הדבר בהקדש, שאין עושים עיקור של בנית הפרשות, **מלשיט בזון קדושים**, לפי שעד תשובות הגדינה יארך ונון רב, ובוין יש בכר שהמתה הדשן נראית זמו רב בשדייא קוצצת רגלים.

12. מבקשת הגمراה על תירוץו של אביו: **ונשחתה מישחת** – שישחנה
13. מיד, שברך אינה מותבזה, מה ש אין כן כשתשחה מכבה מימיים ברעב, יש
14. בה בזין קדשים. מתרצת הגمراה: אם ישחטו אותה מכל בהמה, אותו
15. בהו – יבולם לובא לידי תקללה, סיסברו שהיא מורתת באכילה.

¹⁶ חזרת הגمرا ומקשה; ולישויו (–יעשנה) גיטרא – יחתכנה

אמר קרא – נאמר בפסוק (ברם יג-ה) בשכיה ה' לישראל לשנים, ובזיוון קדושים אין בו, שחרי מותה מיד, ואך חיש תקללה אין כאן, שהרי היא נבילה ולא יכולנו ממנה. מתרצת הגמara: **אמר אפי**, **אמר קרא** – נאמר בפסוק (ברם יג-ה) בשכיה ה' לישראל

20 שבתיכנסם לארץ יאבדו את כל המקומות שעבדו עבודת זורה,
21 **ונתצתם את מוכחותם** [וגו'], לא תעשׂן בְּנֵיכֶם אֱלֹהִים, שלא

תעשו בקדשי שמיים בעין האמור לעשות לעובודה וזה, ומכיון שעל מזבחותם נאמר לנווח', שהיא הריטה, שמשליך אבניהם לכאן ולבאן, אם כן אי אפשר לעשות בקדשי ה' גיטרו שאיה בעין ניתוח, שהותכה לשניים.

26 תירוץ נוסף מודיע בהקדש לא עושים נישור פרוטון: **רבא אמר, מפני**
27 **אזרחה אמרה זו על ימיה הבהיר בבריתן גוזם להבשורה**

36 הגمراחזרת ומקשה על רבא: וליהו במתיל מום בעעל מום –
37 והרי יהא זה ממש שמנואיל מום ברכבתם בגדשים שהייתה בשלם מות.

דראפַ עַל גְּבַר דָּלָא חִוִּי – שאינה ראייה ל'הקרבה', מוחמת המומן שיש בה כבר, בכל זאת אסור מן התורה להטיל בה מום נוסך, והרי המתיל יתיר ברבבואה, בזאת בה בזאת למאולו מום רבבואה, וזה שמייננו

רְבָא לְתַרְצָה שָׁהָרִירִיתָ סּוּבְּרַתָּה שְׁהַמְּטִילָה מָום בְּבֹעֵלָת מָום אֲסּוּרָן מִן
הַלְשׁוֹן נִ'רְאָה' שֶׁמְשֻׁמּוֹ שָׁאַקְנָה בָּאָן אֶלְאָ אִיסּוֹרָ דְּרַבְּנָן, חָרִי יְכֹלָה הִיא
הַמְקֻרְבִּים הַבָּהָמוֹ אֲנִיה רָאוּה לְהַקְרְבָה, וּקְשָׁה עַל רְבָא, מְדוֹעַ נְקַט
נְסָס בְּבָגָדָה בְּגָן, וְזַהֲוָה עַמְּלָה נְסָס בְּבָגָדָה, שְׁבָשָׁן

44 התורה.
45 מתרצת הגمراה: **בעל מום בזמן שבית המקדש קיים**, נהי **دلָא** חוי

לנוףיה – אמונם שהקרבן מצד עצמו אינו ראוי להקרבה, מכל מקום
לדרמי חיוי – שראוי לפזרותו בודמים שבהם יקנו בהמה אחרת ויקריבו
על המבנה, וביו שכו, שיר בו האיזוי של תמים היהה לרצונו, וג'ו

ולך יש אישור להטיל בו מום, לאפוקו – יצא מכל לו, הַבָּא – כאן
בבמה קדושים בזמנן הזה, דלא לדמי חוי ולא לגופיה חוי – שאינה
ראואה להקרבה, לא מלחמת דמיה, ולא בגופה, לפיך לדברי הכל
היא על דבריו, וזה מושג עליון ומיון עליון.

הגמרה רנה בקנעה עבד ביריד של עכו"ם: **אֲשֶׁבְחָה** (—מצאו) **רַבִּי יוֹנָה** המטיל בה מום אין איסורו אלא מודרבן.

משנה

לרבינו עלייאן, ר' מאיר אפיקראחא דצורך – שעמדו בפתחה של העיר צור.
אמיר ליה ר' יונה, כתני לילען עילען ("ע"א") בבריתרא של רבנן, הולוק
ביהמַה בשוק של גוים תמייך הבהמה. ושידון, קנה עזרך, מאיר –
מה דיננו לפ' רבנן, האם גם בו קנסו לעקרו או לא. ובנארר ר' יונה
את ספקו, עבד שהוא יישאל, לא קא מיפגא ל' – אין אני

המשר ביאור למס' עבודה זרה ליום שישי עמ' ב

שחסר לו אברן **לעבונדרת בוכבים**. ויתאר **בכל חבירים** שקבנה גני ⁶
מיישראל, **סתמן** – אם קבנה סחתם, ולא אמר שלוקחים לשם עבודה
זרה, טויהר למוכר לו. ו**פידישן** – שאמר בפיresh שלוקחים לעבודה זרה,
זורה, אסור למוכר לו. **רבינו מאיר אויטה**, אף **הקל רב וחצב** (וינקלב),
אסור למכור לעובדי בוכבים, גוירה שמא יקריב מהם לעבודה זרה. ⁷
של התרנגול ומויבור לו, **לפי שחין הגנים לאקרים חסר** (–בעל ח

הנקרא לבונה זכה, **ותרנגול הלבון**. **רבינו יהודה אויטה**, טויהר למכור
לו תרנגול לבון כאשר כונחו הגני ⁸ בין **התרנגולין** الآחרים,
שבשקבנה הרבה תרנגולים, מוכח שאין כוונתו לשם עבודה זרה.
זבון שחוא מוכר לו התרנגול לבן בפנוי עצמו, **קיטע אתה עצבעו**
של התרנגול ומוכrho לו, **לפי שחין הגנים לאקרים חסר** (–בעל ח